

Predbežné znenie

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 9. februára 2023 (*)

„Návrh na zažatie prejudiciálneho konania – Dane – Daž z pridanej hodnoty (DPH) – Smernica 2006/112/ES – článok 90 – Základ dane – Zníženie – Poisťovate vyplácajúci poistencom náhradu za nezaplatené pohľadávky spolu s DPH – Vnútroštátna právna úprava, ktorá tomuto poisťovateľovi ako právnemu nástupcovi odopiera zníženie základu dane – Zásada daňovej neutrality – Zásada efektivity“

Vo veci C-482/21,

ktorej predmetom je návrh na zažatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) z 29. júna 2021 a doručený Súdnemu dvoru 5. augusta 2021, ktorý súvisí s konaním:

Euler Hermes SA Magyarországi Fióktelepe

proti

Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory M. Safjan, sudcovia N. Jääskinen a M. Gavalec (spravodajca),

generálna advokátka: T. Žapeta,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteňom na písomnú časť konania,

so zreteňom na pripomienky, ktoré predložili:

- Euler Hermes SA Magyarországi Fióktelepe, v zastúpení: T. Fehér a P. Jalsovszky, ügyvédek,
- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a K. Szíjjártó, splnomocnení zástupcovia,
- portugalská vláda, v zastúpení: P. Barros da Costa, R. Campos Laires, S. Jaulino a J. Ramos, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Sipos a V. Uher, splnomocnení zástupcovia,

so zreteňom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 90 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1), zmenenej smernicou Rady 2010/45/EÚ z 13. júla 2010 (Ú. v. EÚ L 189, 2010, s. 1) (ďalej len „smernica o DPH“), v spojení so zásadami proporcionality, daňovej neutrality a efektivity.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi na jednej strane Euler Hermes SA Magyarországi Fióktelepe, spoločnosťou založenou podľa maďarského práva, a na druhej strane Nemzeti Adó és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (Riaditeľstvo štátnej daňovej a colnej správy pre opravné prostriedky, Maďarsko) vo veci žiadosti o zníženie základu dane na účely dane z pridanej hodnoty (DPH).

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 2 ods. 1 písm. a) a c) smernice o DPH uvádza:

„DPH podliehajú tieto transakcie:

a) dodanie tovaru za protihodnotu na území členského štátu zdaniteľnou osobou, ktorá koná ako taká;

...

c) poskytovanie služieb za protihodnotu na území členského štátu zdaniteľnou osobou, ktorá koná ako taká.“

4 Článok 9 ods. 1 prvý pododsek tejto smernice stanovuje:

„Zdaniteľná osoba‘ je každá osoba, ktorá nezávisle a na akomkoľvek mieste vykonáva ekonomickú činnosť, odhliadnuc od účelu alebo výsledkov tejto činnosti.“

5 Podľa článku 63 uvedenej smernice:

„Zdaniteľná udalosť nastáva a daňová povinnosť vzniká dodaním tovaru alebo poskytnutím služby.“

6 Článok 66 tej istej smernice znie:

„Odchylné od článkov 63, 64 a 65 môžu členské štáty stanoviť, že pri niektorých transakciách alebo niektorých kategóriách zdaniteľných osôb daňová povinnosť vzniká v jednom z nasledovných okamihov:

a) najneskôr v deň vyhotovenia faktúry,

b) najneskôr v deň prijatia platby,

c) ak sa faktúra nevyhotoví alebo ak sa vyhotoví neskoro, v stanovenej lehote ale najneskôr v deň uplynutia lehoty pre vyhotovenie faktúr stanovenej členskými štátmi podľa druhého odseku článku 222 alebo v prípade, že členský štát žiadnu takúto lehotu nestanovil, faktúra sa vyhotoví v stanovenej lehote po dni vzniku zdaniteľnej udalosti.

Výnimka ustanovená v prvom odseku sa však nevzťahuje na poskytovania služieb, v súvislosti s ktorými platí DPH odberateľ podľa článku 196, a na dodania alebo premiestnenia tovaru uvedené v článku 67.“

7 Článok 73 smernice o DPH stanovuje:

„V prípade dodania tovaru a poskytovania služieb, ktoré nie sú uvedené v článkoch 74 až 77, zahŕňa základ dane všetko, čo tvorí protihodnotu, ktorú získal alebo má získať dodávateľ alebo poskytovateľ za tieto transakcie od odberateľa alebo od tretej strany vrátane dotácií priamo spojených s cenou týchto transakcií.“

8 Článok 90 tej istej smernice uvádza:

„1. V prípade zrušenia, odmietnutia, úplného alebo čiastočného nezaplatenia alebo v prípade zníženia ceny po dodaní sa základ dane primerane zníži za podmienok stanovených členskými štátmi.

2. V prípade úplného alebo čiastočného nezaplatenia sa členské štáty môžu odchýliť od ustanovenia odseku 1.“

9 Podľa článku 135 ods. 1 písm. b) uvedenej smernice:

„Členské štáty oslobodia od dane tieto transakcie:

a) poisťovacie a zaisťovacie transakcie vrátane súvisiacich služieb poskytovaných poisťovacími makléřmi a poisťovacími agentmi.“

10 Článok 250 ods. 1 tej istej smernice stanovuje:

„Každá zdaniteľná osoba musí podať daňové priznanie k DPH, v ktorom uvedie všetky údaje potrebné na výpočet výšky daňovej povinnosti vrátane výšky odpočítateľnej dane a, pokiaľ je to nevyhnutné pre stanovenie vymeriavacieho základu, celkovú hodnotu transakcií vzťahujúcich sa na túto daňovú povinnosť a na túto odpočítateľnú daň, ako aj hodnotu transakcií oslobodených od dane.“

Maďarské právo

Zákon ?. CL z roku 2017

11 Ustanovenie § 196 adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (zákon ?. CL z roku 2017, ktorým sa ustanovuje Daňový poriadok), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej stanovuje:

„1. V prípade, ak Alkotmánybíróság [Ústavný súd, Maďarsko], Kúria [Najvyšší súd, Maďarsko] alebo Súdny dvor Európskej únie spätne skonštatujú, že právny predpis ukladajúci daňovú povinnosť je v rozpore s Ústavou alebo záväzným aktom Európskej únie, alebo ak ide o obecné nariadenie v rozpore s akýmkoľvek iným právnym predpisom, a ak toto súdne rozhodnutie zakladá právo zdaniteľnej osoby na náhradu, poskytne ju prvostupňový daňový orgán na žiadosť tejto zdaniteľnej osoby spôsobom uvedeným v príslušnom rozhodnutí v súlade s ustanoveniami

tohto článku.

...

3. Žiadosť musí okrem údajov potrebných na identifikáciu daťovníka pred daťovým orgánom uvádzať aj dať zaplatenú v ťase podania žiadosti, ktorej vrátenie sa požaduje, ako aj exekučný titul, na základe ktorého bola zaplatená; musí tiež obsahovať odkaz na rozhodnutie Alkotmánybíróság [Ústavný súd], Kúria [Najvyšší súd] alebo Súdneho dvora a vyhlásenie, podľa ktorého:

a) daťovník v ťase podania žiadosti nepreniesol dať, ktorej vrátenie požaduje, na inú osobu;

b) dať nebola vrátená daťovníkovi alebo inej osobe pred podaním žiadosti na základe správneho alebo súdneho konania a v ťase podania žiadosti neprebíha žiadne takéto konanie, pokiaľ daťovník nepreukáže daťovému orgánu, že konanie bolo ukončené do 90 dní od podania žiadosti.

4. Ak nie sú splnené ostatné podmienky uvedené v odseku 3 písm. a) a b), daťový orgán žiadosť zamietne rozhodnutím. V súvislosti s obsahom exekučného titulu daťový orgán neuskutoční nijaký výkon rozhodnutia medzi podaním žiadosti a úplným ukončením konania a v prípade rozhodnutia, ktorým sa nariaďuje vrátenie, po tom, čo nadobudne právoplatnosť – až do zrušenia tohto rozhodnutia s konečnou platnosťou alebo do jeho zrušenia.“

Zákon o DPH

12 Ustanovenie § 5 ods. 1 általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (zákon . CXXVII z roku 2007 o dani z pridanej hodnoty) v znení uplatniteľnom na vec samu (ďalej len „zákon o DPH“) stanovuje:

„Na účely DPH je ‚zdaniteľná osoba‘ akákoľvek osoba alebo subjekt s právnou subjektivitou, ktorá vo vlastnom mene vykonáva ekonomickú činnosť bez ohľadu na miesto, účel a výsledok tejto činnosti. ...“

13 Podľa § 55 tohto zákona:

„1. Povinnosť zaplatiť dať vzniká vtedy, keď nastane udalosť, na základe ktorej sa uskutočnilo zdaniteľné plnenie (ďalej len ‚plnenie‘).

2. Právny dôsledok uvedený v odseku 1 vyššie nastane aj v prípade, keď je faktúra vystavená napriek tomu, že plnenie nebolo uskutočnené. Daťová povinnosť vzniká voči zdaniteľnej osobe, ktorá je uvedená na faktúre ako dodávateľ tovaru alebo poskytovateľ služby, okrem prípadu, že táto osoba s určitosťou preukáže, že:

a) napriek vystaveniu faktúry nebolo plnenie uskutočnené;

b) plnenie bolo uskutočnené, ale bolo uskutočnené treťou osobou

a že zároveň urobila všetko potrebné na zrušenie vystavenej faktúry alebo že – ak bola faktúra vystavená na jeho meno, ale treťou osobou – bezodkladne informovala osobu alebo subjekt uvedený na faktúre ako nadobúdateľ tovaru alebo príjemcu služby o existencii situácie uvedenej v týchto ustanoveniach písmena a) alebo b).“

14 Ustanovenie § 56 uvedeného zákona znie:

„Da?, ktorá sa má zaplati?, sa ur?í v okamihu uskuto?nenia plnenia, pokia? tento zákon nestanovuje inak.“

15 Ustanovenie § 77 ods. 7 toho istého zákona stanovuje:

„So zrete?om najmä na zásadu výkonu práv v súlade s ich ur?ením možno základ dane dodato?ne zníži? o nezdanenú sumu celej protihodnoty alebo jej ?asti zaú?tovanej ako nevymožiteľnú poh?adávkou, ak sú kumulatívne splnené tieto podmienky:

- a) zdaniteľná osoba a kupujúci tovaru alebo príjemca služby sú nezávislými stranami;
- b) zdaniteľná osoba vopred písomne upovedomí kupujúceho alebo príjemcu služby v súlade s ustanoveniami odseku 8, pokia? kupujúci tovaru alebo príjemca služby nezanikli a nemajú právneho nástupcu;
- c) zdaniteľná osoba nie je v ?ase podania vyhlásenia dotknutého nevymožiteľnou poh?adávkou predmetom konkurzného konania, likvidácie alebo nútenej likvidácie;
- d) na kupujúceho tovaru alebo príjemcu služby sa nevz?ahuje konkurzné konanie, likvidácia alebo nútená likvidácia v ?ase dodania tovaru alebo poskytnutia služieb slúžiacich ako základ pre zaú?tovanie poh?adávkou ako nevymožiteľnej poh?adávkou;
- e) kupujúci tovaru alebo príjemca služby nie sú uvedení v databáze osôb, ktoré majú vysoký da?ový nedoplatok alebo zna?ný dlh na dani, do ktorej možno nahliadnu? na internetovej stránke da?ového orgánu, v ?ase dodania tovaru alebo poskytnutia služieb slúžiacich ako základ pre zaú?tovanie poh?adávkou ako nevymožiteľnej poh?adávkou alebo v predchádzajúcom roku;
- f) da?ové identifika?né ?íslo kupujúceho tovaru alebo príjemcu služby nebolo zrušené v ?ase dodania tovaru alebo poskytnutia služieb slúžiacich ako základ pre zaú?tovanie poh?adávkou ako nevymožiteľnej poh?adávkou;
- g) da?ová a colná správa štátu neposkytla da?ovníkovi žiadne informácie o tom, že kupujúci tovaru alebo príjemca služieb sa vyhýba plneniu svojich da?ových povinností v ?ase dodania tovaru alebo poskytnutia služieb slúžiacich ako základ pre zaú?tovanie poh?adávkou ako nevymožiteľnej poh?adávkou;
- h) uplynul najmenej rok od zaplatenia protihodnoty za dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb, ktorá slúži ako základ pre zaú?tovanie poh?adávkou ako nevymožiteľnej poh?adávkou, a
- i) protihodnota za dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb, ktorá slúži ako základ pre zaú?tovanie poh?adávkou ako nevymožiteľnej poh?adávkou, nebola zaplatená alebo iným spôsobom zaplatená.“

Zákon ?. CLI z roku 2017

16 Ustanovenie § 12 adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (zákon ?. CLI z roku 2017 o da?ovej správe), v znení uplatnite?nom na spor vo veci samej, stanovuje:

„1. Pokia? tento zákon nestanovuje inak, všetky práva, ktoré prináležia právnemu predchodcovi zdaniteľnej osoby, patria v zmysle predpisov občianskeho práva právnemu nástupcovi zdaniteľnej osoby, ako aj všetky povinnosti, ktoré si právny predchodca nesplnil, a to pomerne k aktívam získaným z právneho nástupníctva. Ak ide o viacerých právnych nástupcov, títo právni nástupcovia plnia povinnosti právneho predchodcu pomerne k aktívam. V prípade nevykonania

spoločne a nerozdielne zodpovedajú za dlh právneho predchodcu. Ak sa nedosiahne iná dohoda, majú nárok na subvencie pomerne k aktívam.

2. Daňový orgán overí, či právny nástupca spĺňa zákonné podmienky týkajúce sa obdobia predchádzajúcich postúpení, vrátane predchádzajúcich daňových skutočností právneho predchodcu, pričom tiež posúdi konanie právneho predchodcu.

3. Ustanovenia odsekov 1 a 2 sa uplatnia aj v prípade pokračovania v činnosti samostatného podnikateľa vo forme spoločnosti s jediným spoločníkom.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

17 Žalobkyňa vo veci samej vykonáva poisťovaciu činnosť, v rámci ktorej sa na základe poisťnej zmluvy zaväzuje vyplatiť svojim poistencom náhradu v prípade, že im ich klienti neuhradia danú pohľadávku. Výška náhrady v zásade predstavuje 90 % hodnoty nezaplatenej pohľadávky vrátane DPH. Podľa tejto poisťnej zmluvy súbežne s touto náhradou prechádza zodpovedajúca časť hodnoty pohľadávky a sú všetky súvisiace práva, ktoré pôvodne vyplývali pre poistenca, na žalobkyňu vo veci samej. V praxi znáša zdanenie DPH, ktorú predtým zaplatili daňovému úradu poisťnici, ale ktorú títo poisťnici preniesli na svojich klientov a ktorú títo klienti nezaplatili, žalobkyňa vo veci samej, pokiaľ ide o časť sumy postúpenej DPH.

18 Dňa 31. decembra 2019 žalobkyňa vo veci samej podala na daňový úrad žiadosť o vrátenie DPH týkajúcej sa nevymožiteľných pohľadávok v celkovej výške 225 855 154 maďarských forintov (HUF) (približne 680 631 eur) a vo výške 128 246,44 eura, ako aj o zaplatenie úroku z omeškania zodpovedajúceho 365-dňej hodnote zvýšenej o päť percentuálnych bodov základnej sadzby maďarskej centrálnej banky platnej v čase splatnosti alebo úroku z omeškania zodpovedajúceho jej jednoduchej základnej sadzbe.

19 Na podporu tohto návrhu žalobkyňa vo veci samej uviedla, že výška náhrady, ktorú zaplatila po 1. januári 2014 na základe definitívne nevymožiteľných pohľadávok, ktoré poistila, zahŕňa tiež sumu DPH. S odkazom na uznesenie Súdneho dvora z 24. októbra 2019, *Porr Építési Kft.* (C-292/19, neuverejnené, EU:C:2019:901), žalobkyňa spresnila, že ustanovenia zákona o DPH v rozpore s článkom 90 smernice o DPH neumožňovali pred 1. januárom 2020 dodatočné zníženie základu dane na účely DPH v prípade úplného alebo čiastočného nezaplatenia protihodnoty za poskytnutú službu alebo dodaný tovar, aj keď sa pohľadávka stala definitívne nevymožiteľnou.

20 Rozhodnutím z 29. januára 2020 *Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-Budapesti Adó- és Vámigazgatósága* (Riaditeľstvo štátnej daňovej a colnej správy pre Budapešť-sever, Maďarsko) (daňový úrad prvého stupňa) uvedenú žiadosť zamietlo z dôvodu, že žalobkyňa vo veci samej neuskutočnila činnosti, ktoré boli základom dotknutých nevymožiteľných pohľadávok.

21 Rozhodnutím z 15. apríla 2020 žalovaný vo veci samej zamietol sťažnosť, ktorú žalobkyňa vo veci samej podala proti tomuto rozhodnutiu z 29. januára 2020, a toto rozhodnutie potvrdil. V tejto súvislosti dospel k záveru, že zmena zdaniteľnej osoby vyplývajúca z poisťnej zmluvy nepredstavuje z hľadiska daňového práva prevod, keďže hmotnoprávne podmienky stanovené na to, aby bolo možné vyhovieť žiadosti o vrátenie DPH, neboli splnené, pretože žalobkyňa vo veci samej nebola zdaniteľnou osobou, pokiaľ ide o činnosti, pri ktorých chcela uplatniť právo na zníženie základu dane a vrátenie DPH, ktorá z toho vyplývala.

22 Žalobkyňa vo veci samej podala na Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, žalobu proti tomuto rozhodnutiu z 15. apríla 2020, ktorou sa v prvom rade domáha súdneho preskúmania tohto rozhodnutia a jeho zmeny so spätnou účinnosťou. Podľa nej má podľa poisťnej zmluvy uvedenej

v bode 17 tohto rozsudku ako právny nástupca svojich poistencov právo na vrátenie DPH týkajúcej sa predmetných nevymožiteľných pohľadávok. Toto právo má tiež podľa práva Únie na základe zásady daňovej neutrality.

23 Žalovaný vo veci samej navrhuje zamietnuť túto žalobu. Tvrdí, že tak podľa práva Únie, ako aj podľa maarskej právnej úpravy poisovate, akým je žalobkyňa vo veci samej, nemá právo využiť na základe článku 90 smernice o DPH zníženie základu dane uplatniteľné v prípade definitívneho nezaplatenia. Podľa žalovaného vo veci samej má právo podať žiadosť o vrátenie DPH zdaniteľná osoba, ktorej pohľadávka sa stala definitívne nevymožiteľnou a zaplatila túto daň. Zdôrazňuje však, že v prejednávanej veci nie je subjektom daňového práva žalobkyňa vo veci samej, ale jej poistenci. Okrem toho žalovaný vo veci samej spresňuje, že žalobkyňa vo veci samej nezaplatila DPH, ale sumu poistenú podľa tejto poistnej zmluvy, takže ak by vyhovel jej žiadosti o vrátenie DPH, malo by to za následok jej bezdôvodné obohatenie.

24 Pokiaľ ide o dotknuté pohľadávky, vnútroštátny súd uvádza, že v čase ich postúpenia na žalobkyňu vo veci samej sa tieto pohľadávky ešte nepovažovali za nevymožiteľné a stali sa konečnými až po tomto prevode. Tento súd tiež spresňuje, že zákon o DPH bol do 1. januára 2020 v rozpore s právom Únie, keďže tento zákon neumožňoval dodatočné zníženie základu DPH v prípade takýchto pohľadávok.

25 Uvedený súd sa pýta na zlučiteľnosť ustanovení maarského práva uplatniteľných na spor, o ktorom rozhoduje, a praxe daňového orgánu založenej na týchto ustanoveniach s právom Únie, judikatúrou Súdneho dvora, ako aj so zásadami proporcionality, daňovej neutrality a efektivity.

26 Za týchto okolností Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„Bránia zásady proporcionality, daňovej neutrality a efektivity – vzhľadom najmä na skutočnosť, že maarský štát nemôže vybrať ako DPH sumu vyššiu, než je suma, ktorú skutočne prijal dodávateľ tovaru, alebo poskytovateľ služieb za toto dodanie alebo poskytnutie –, ako aj oslobodenie od dane stanovené v článku 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH – najmä pokiaľ ide o požiadavku považovať túto činnosť za jedinú činnosť oslobodenú od dane v zmysle zásad uvedených v bodoch 35, 37 a 53 návrhov, ktoré predniesol generálny advokát [Mengozi], vo veci *Swiss Re Germany Holding* (C-242/08, EU:C:2009:300) – a požiadavka zaručiť voľný pohyb kapitálu a služieb na vnútornom trhu, praxi maarského štátu, podľa ktorej zníženie základu dane, ktoré sa má uplatniť v prípade definitívneho nezaplatenia, upravené v článku 90 ods. 1 smernice o DPH, nie je uplatniteľné v prípade poisovateľa, ktorý v rámci poistenia obchodných pohľadávok zaplatí poistenému ako náhradu v prípade vzniku poistnej udalosti (nezaplatenie kupujúcim poistenca) sumu základu dane a DPH zodpovedajúcu tejto sume, z čoho vyplýva, že v súlade s poistnou zmluvou bola pohľadávka postúpená poisovateľovi spolu so všetkými súvisiacimi právami za súčasne existujúcich okolností, keď:

a) v čase, keď sa predmetné pohľadávky stali nevymožiteľnými, vnútroštátna právna úprava nedovoľovala nijaké zníženie základu dane pre nevymožiteľnú pohľadávku;

b) po tom, čo bola konštatovaná nezlučiteľnosť tohto zákazu s právom [Únie], príslušné vnútroštátne právo kategoricky vylúčilo a od toho času stále kategoricky vylučuje vrátenie DPH týkajúcej sa nevymožiteľnej pohľadávky dodávateľovi pôvodného dodania tovaru (poistencovi) z dôvodu, že poisovateľ mu vrátil sumu tejto pohľadávky, a

c) poisťovateľ môže preukázať, že jeho pohľadávka voči dlžníkovi sa stala definitívne nevyplátciteľnou“

O prejudiciálnej otázke

27 Na úvod treba na jednej strane uviesť, že vnútroštátny súd vo svojej otázke odkazuje na článok 135 ods. 1 písm. a) smernice o DPH, ktorý stanovuje oslobodenie poisťovacích činností od dane. V prejednávanej veci však žalobkyňa vo veci samej nepožaduje vrátenie DPH zaplatenej zdaniteľnými osobami v rámci poisťovacích činností oslobodených od dane podľa tohto ustanovenia, ale v rámci zdaniteľných plnení. Uvedené ustanovenie preto nie je relevantné na vyriešenie sporu vo veci samej.

28 Na druhej strane vnútroštátny súd uvádza ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa voľného pohybu služieb a kapitálu. V prejednávanej veci treba uviesť, že spor vo veci samej sa vyznačuje skutočnosťami, ktoré sa všetky obmedzujú na jeden a ten istý členský štát, pretože vznikol medzi spoločnosťou založenou podľa maďarského práva so sídlom na maďarskom území a maďarskou daňovou správou, a to Riaditeľstvom štátnej daňovej a colnej správy pre opravné prostriedky.

29 Z ustálenej judikatúry pritom vyplýva, že ustanovenia Zmluvy o FEÚ v oblasti slobodného poskytovania služieb sa neuplatnia na situáciu, ktorá sa vo všetkých ohľadoch obmedzuje len na jeden členský štát (rozsudok z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 47 a citovaná judikatúra).

30 V dôsledku toho ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa voľného pohybu služieb a kapitálu nie sú uplatniteľné na spor vo veci samej.

31 Za týchto podmienok treba dospieť k záveru, že vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či sa majú článok 90 ods. 1 smernice o DPH, ako aj zásady proporcionality, daňovej neutrality a efektivity vykladať v tom zmysle, že bránia právnej úprave členského štátu, podľa ktorej sa zníženie základu dane v prípade nezaplatenia, stanovené v tomto ustanovení, neuplatňuje na poisťovateľa, ktorý v rámci zmluvy o poistení obchodných pohľadávok vyplatí svojim poisteným klientom ako náhradu v dôsledku nezaplatenia pohľadávky časť sumy základu dane za dotknuté zdaniteľné plnenia spolu s DPH, hoci v súlade s touto zmluvou táto časť pohľadávky a s ňou všetky súvisiace práva boli postúpené na poisťovateľa.

32 Na jednej strane treba pripomenúť, že článok 90 ods. 1 smernice o DPH sa týka prípadov zrušenia, odmietnutia, úplného alebo čiastočného nezaplatenia, alebo zníženia ceny po uskutočnení transakcie, ktorá viedla k zaplateniu DPH. Toto ustanovenie ukladá členským štátom povinnosť znížiť základ dane, a teda aj výšku DPH, ktorú má zdaniteľná osoba zaplatiť, a to vždy, keď jej po uzavretí transakcie nebola zaplatená celá protihodnota alebo jej časť. Uvedené ustanovenie je vyjadrením základnej zásady tejto smernice, a to zásady daňovej neutrality, podľa ktorej je základom dane skutočne získaná protihodnota a ktorej logickým dôsledkom je, že daňový orgán nemôže vybrať ako DPH sumu vyššiu, než je suma, ktorú získala zdaniteľná osoba (uznesenie z 3. marca 2021, FGSZ, C-507/20, EU:C:2021:157, bod 18 a citovaná judikatúra).

33 Vzhľadom na znenie článku 90 ods. 1 smernice o DPH, ako aj na zásadu daňovej neutrality je dôležité, aby sa formálne náležitosti, ktoré musia zdaniteľné osoby splniť na to, aby mohli pred daňovými orgánmi uplatniť právo na zníženie základu dane na účely DPH, obmedzovali na náležitosti, ktoré umožňujú preukázať, že po uzavretí transakcie nebude protihodnota alebo jej časť definitívne zaplatená (pozri v tomto zmysle uznesenie z 3. marca 2021, FGSZ, C-507/20, EU:C:2021:157, bod 19 a citovanú judikatúru).

34 ?alej ?lánok 90 ods. 2 smernice o DPH umož?uje ?lenským štátom odchyli? sa v prípade úplného alebo ?iasto?ného nezaplatenia ceny transakcie od pravidla uvedeného v ?lánku 90 ods. 1 tejto smernice. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že uplatnenie takejto možnosti výnimky nemôže ?lenským štátom umož?ova? to, aby v prípade nezaplatenia len jednoducho vylú?ili zníženie základu dane na ú?ely DPH. Uvedená možnos? má totiž za cie? len umožni? ?lenským štátom napravi? neistotu súvisiacu s nezaplatením faktúry alebo jej kone?nou povahou, ale neupravuje otázku, ?i zníženie základu dane možno nevykona? v prípade nezaplatenia (pozri v tomto zmysle uznesenie z 3. marca 2021, FGSZ, C?507/20, EU:C:2021:157, bod 20 a citovanú judikatúru).

35 Pripustenie možnosti ?lenských štátov vylú?i? v prípade úplného alebo ?iasto?ného nezaplatenia z ceny transakcie akéko?vek zníženie základu DPH by bolo v rozpore so zásadou neutrality DPH, z ktorej najmä vyplýva, že podnikateľ ako subjekt, ktorý vyberá dane na ú?et štátu, musí byť zbavený zá?aže splatnej alebo zaplatenej dane v rámci svojich ekonomických ?inností, ktoré samy osebe podliehajú DPH (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. novembra 2017, Di Maura, C?246/16, EU:C:2017:887, bod 23 a citovanú judikatúru).

36 V prejednávanej veci treba overi?, ?i za okolností, o aké ide vo veci samej, spadá nezaplatenie poh?adávok do pôsobnosti ?lánku 90 ods. 1 smernice o DPH.

37 V tejto súvislosti treba pripomenú?, že podľa ?lánku 2 ods. 1 písm. a) a c) tejto smernice dodanie tovaru a poskytovanie služieb za protihodnotu na území ?lenského štátu zdaniteľnou osobou, ktorá koná ako taká, podlieha DPH.

38 V tomto kontexte Súdny dvor rozhodol, že kvalifikácia transakcie „za protihodnotu“ spo?íva v existencii priamej súvislosti medzi dodaním tovarov ?i poskytnutím služieb a protihodnotou, ktorú zdaniteľná osoba skuto?ne získala (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. júla 2019, UniCredit Leasing, C?242/18, EU:C:2019:558, bod 69 a citovanú judikatúru). Súdny dvor tiež rozhodol, že na to, aby sa dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb mohlo považova? za uskuto?nené „za protihodnotu“, nie je nevyhnutné, aby protihodnota za toto dodanie alebo poskytnutie bola získaná priamo od ich príjemcu, ale aby protihodnotu bolo možné získa? aj od tretej osoby [pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. marca 2014, Le Rayon d'Or, C?151/13, EU:C:2014:185, bod 34 a citovanú judikatúru]. Z tejto judikatúry vyplýva, že na ú?ely tejto kvalifikácie je rozhodujúcou skuto?nos?, že protihodnota bola skuto?ne zaplatená.

39 V prejednávanej veci žalobky?a vo veci samej zaplatila klientom ako zdaniteľným osobám náhradu zodpovedajúcu 90 % sumy dotknutých poh?adávok vrátane DPH.

40 V tomto kontexte sa zdá, že ?as? poh?adávok, za ktoré žalobky?a vo veci samej vyplatila náhradu, bola skuto?ne vnímaná klientmi ako zdaniteľnými osobami ako protihodnota dotknutých zdaniteľných plnení, a preto ju nemožno považova? za predmet „nezaplatenia“ v zmysle ?lánku 90 ods. 1 smernice o DPH.

41 Z toho vyplýva, že hoci táto ?as? poh?adávok bola prijatá ako náhrada škody, nemôže zaklada? nijaké právo klientov ako zdaniteľných osôb na zníženie základu dane na ú?ely DPH.

42 Okrem toho sa nemožno domnieva?, že z h?adiska práva Únie v oblasti DPH a bez oh?adu na vnútroštátne právne predpisy, ktoré môžu upravova? postúpenie poh?adávky v občianskom práve, možno poistiť, akým je žalobky?a vo veci samej, ozna?i? za zdaniteľnú osobu, ktorá má právo, pokia? ide o ?as? poh?adávok, ktoré sú predmetom náhrady a ktoré boli postúpené, na zníženie základu dane na ú?ely DPH podľa ?lánku 90 ods. 1 smernice o DPH.

43 Priznanie tohto postavenia takémuto poisťovateľovi by totiž znamenalo porušenie zásady daňovej neutrality, pretože DPH zaplatená daňovému orgánu by nebola presne proporcionálna k cene, ktorú skutočne prijali klienti ako zdaniteľné osoby, ktorí uskutočnili dotknuté zdaniteľné plnenia.

44 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 90 ods. 1 smernice o DPH, ako aj zásada daňovej neutrality sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia právnej úprave členského štátu, podľa ktorej sa zníženie základu dane v prípade nezaplatenia, stanovené v tomto ustanovení, neuplatňuje na poisťovateľa, ktorý v rámci zmluvy o poistení obchodných pohľadávok vyplatí poistencovi ako náhradu v dôsledku nezaplatenia pohľadávky časť sumy základu dane za dotknuté zdaniteľné plnenie spolu s DPH, hoci v súlade s touto zmluvou táto časť pohľadávky a všetky s ňou súvisiace práva boli postúpené na poisťovateľa.

O trovách

45 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdnym dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

Článok 90 ods. 1 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, zmenenej smernicou Rady 2010/45/EÚ z 13. júla 2010, ako aj zásada daňovej neutrality

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

nebránia právnej úprave členského štátu, podľa ktorej sa zníženie základu dane v prípade nezaplatenia, stanovené v tomto ustanovení, neuplatňuje na poisťovateľa, ktorý v rámci zmluvy o poistení obchodných pohľadávok vyplatí poistencovi ako náhradu v dôsledku nezaplatenia pohľadávky časť sumy základu dane za dotknuté zdaniteľné plnenie spolu s daňou z pridanej hodnoty, hoci v súlade s touto zmluvou táto časť pohľadávky a všetky s ňou súvisiace práva boli postúpené na poisťovateľa.

Podpisy

* Jazyk konania: maďarčina.